Published and distributed under permit (No. 781), authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Jersey City, New Jersey. — By order of the President, A. S. Burleson, Postmaster General.

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

УРЯДОВИЙ ОРҐАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

UKRAINIAN DAILY

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ — РІК XXIX. ЧИСЛО 61. ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ., ВТОРОК, 15-го МАРТА, 1921. — VOL. XXIX. No. 61. JERSEY CITY, N. J., TUESDAY, MARCH 15, 1921. THREE CENTS

Зелізничі Юнії жадають слідства Сенату.

ПРОВІДНИКИ ЗЕЛІЗНИЧИХ ЮНІЙ ГОДЯТЬСЯ НА ПЛЯН СЕНАТОРА КАМИНСА.

ШІКАҐО, 13. марта. — Провідники сімох зелізничих юній вислали до сенатора Алберта Б. Каминса телеґраму, в котрій заявляють свою згоду на його плян, щоби сенат розсліджував зелізничу ситуацію в Злучених Державах, та жадають, щоби на слідство покликано предетавителів зелізничих юній.

АМЕРИКАНСЬКІ РОБІТНИКИ СТОЯЛИ ЗА ДЕРЖАВНИМИ ЗЕЛІЗНИЦЯМИ.

Телеґрама заявляє на самім вступі, що американські зелізничі робітники усе були проти того, щоби зелізниці звертати по війні приватним властителям, однак як американський конґрес так постановив, вони послухали права і старалися лише покористуватися тими правами, які їм ґварантує закон. Та зелізниці ставлять їм ріжні перешкоди в їх діяльности, зверненій до осягнення справедливої робітничої заплати та належитих умов праці, а в своїй боротьбі послугуються брехливою аґітацією, що буцімто вони, зелізниці, не виступають проти належито зорґанізованих робітничих юній, а лише проти централізаційної політики робітників, диктованої їм кількома проводирами на верху.

НЕФАХОВІ РОБІТНИКИ ПРОТИВЛЯТЬСЯ ЗНИЖЕННЮ ЗАПЛАТИ.

СИРАКЮЗ, Ню Йорк, 13. марта. — Піврічний мітинґ робітничих юній нефахових робітників, що відбувається в тім місті, видав приказ до своїх членів, щоби вони не приставали на проголошену зелізницею Ню Йорк Сентрел знижку заплати. Зібрані постановили відбути конференцію з представителями зелізниць, а доперва потім видати юніям зарядження, що робити.

СКРЕНТОН, ПА., 13. марта. — Тут відбулася конференція робітників зелізниці Лакавана, на котрій взяло участь понад 200 представителів ріжних юній, а котра постановила, щоби робітники спротивилися проголошеній недавно знижці робітничої заплати на сій зелізниці.

Конвенція жадає, щоби зелізниця придержувалася постанови робітничої ради, бо в противнім разі робітники витягнуть з того консеквенції.

РОБІТНИКИ ШІКАҐОВСЬКИХ РІЗНИЦЬ ПРОТИ ЗНИЖЕННЯ ЗАПЛАТИ.

ШІКАҐО, 13. марта. — Двайцять тисяч робітників тутешних різниць парадувало вулицями міста мимо уливного дощу, щоби показати своє супротивленнє проголошеній на різницях знижці заплати. Одну четвертину походу становили женщини, працюючі в різницях. До демонструючих промовляли бесідники в ріжних мовах, закликуючи робітників до боротьби проти „великих пятьох різниць".

ЗАКОН ПРОТИ ТЕРОРУ ЗІ СТОРОНИ РОБІТНИКІВ ТА КАПІТАЛІСТІВ.

БИСМАРК, Норт Дакота, 13. марта. — Сенат стейту Норт Дакота, в котрім мають більшість прихильники „безпартійної Ліґи", ухвалив закон проти синдикалізму. Закон так поясняє, що се таке синдикалізм: се наука, котра пропаґує злочин, саботаж, насильство та другі беззаконні способи терору як способи до осягнення якоїнебудь цілі в промислі.

Закон цікавий тим, що він звертається не лише проти подібних вчинків зі сторони робітників, але й зі сторони банкирів та капіталістів. Він постановляє острі кари на „всяке друкованнє або поширюваннє якоїнебудь фалшивої вістки або чутки, котра моглаб підорвати довіре народа до правительства Злучених Держав, стейту Норт Дакоти, або котра моглаб підорвати довіре народу до якогонебудь промислу, котрим займають Злучені Держави або стейт Норт Дакота". Закон забороняє далі всякі змови зі сторони телефонічних, телеґрафічних або зелізничих компаній, банкирів або другої ґрупи людий, в тій ціли, щоби обєднаною орґанізацією вимушувати щонебудь на людях, що працюють за заплату.

ДИКИЙ НАПАД НА ОРҐАНІЗАТОРІВ „БЕЗПАРТІЙНОЇ ЛІҐИ".

ҐРЕЙТ БЕНД, Кензас, 13. марта. — На двох орґанізаторів „безпартійної ліґи", а саме на стейтового орґанізатора сеї ліґи та на стейтового секретаря сеї орґанізації, напала товпа з яких 200 людий, вигнала їх з міста, а яких пять миль поза містом обмазала їх смолою та обкачала в пірю. Опісля звернули їм одіж та остерегли перед поворотом до Бартон ковнті.

На якийсь час передтим прогнано з міста бувшого сенатора Бертона, а тепер члена комітету, котрий розсліджував та оправдував урядовання урядників, вибраних „безпартійною ліґою", та професора Вилсона, одного з орґанізаторів ліґи.

БОРОТЬБА ПРОТИ ТИФУ.

НЮ ЙОРК, 9. марта. — Комітет публичного здоровля при нюйорській академії медицини подав вчора до публичного відома своє справозданнє про тиф. В ньому говориться, що вправді жадна безпосередна небезпека не грозить, та все таки треба предприняти ріжні охоронні міри. Коли де появиться хорий, то його треба відділити від здорових людий. Як охоронне средство, комітет радить постаратися о вичищенне діроних ... тиф з насікомих. Комітет каже, що в минувшому році на 200.000 шкільних дітях найдено воші, котрі моглиби переносити тиф.

Міські власти здоровля уже від десятьох днів навчають діти по нюйорських школах, як дбати за чистоту.

Рада Ліґи Народів заявилась за самостійностю Східної Галичини.

ВЕЛИКИЙ УСПІХ ПРАВИТЕЛЬСТВА Д-РА ЕВГЕНА ПЕТРУШЕВИЧА.

Польські заходи не помогли.

(Спеціяльна кореспонденція „Свободи").

ПАРИЖ, 23. лютого. — **Рада Ліґи Народів займалася нині представленнями** (нотами) **Західно-Українського Правительства у справі політичного міжнародного становища Східної Галичини.**

Принято постанову звернутися в ціли остаточного порішення сеї справи до принципальних аліянтських держав з прихильним порученнем, щоби Східній Галичині надати самостійність.

Польський представник при Лізі Народів вручив був Раді Ліґи Народів ноту польського правительства з протестом проти нот Західно-Українського Правительства, однак сю ноту зіґноровано

УСПІХ ГАЛИЦЬКИХ УКРАЇНЦІВ НА РАДІ ЛІҐИ НАРОДІВ В ПАРИЖІ.

Головні аліянтські держави, котрі тепер є власниками Східної Галичини, мають разслідити тамошні польські звірства.

(Спеціяльна кореспонденція „Свободи").

ПРАҐА, столиця Чехословаччини, 26. лютого. — Рада Ліґи Народів, на своїй конференції в Парижі, роаглядаючи справу Східної Галичини, виразно сказала у своїй постанові, **що суверенність над Східною Галичиною тепер належить до принципальних аліянтських держав.**

Длятого Рада Ліґи Народів передала всі жалоби Правительства д-ра Петрушевича проти польської окупації і надужить в Східній Галичині головним аліянтським державам до вирішення.

Сю ухвалу мусимо вважати в теперішню хвилю великим успіхом галицьких Українців. Наближаємось до нашої мети,

БІЛОРУСЬКІ ПОВСТАНЦІ У СВОЇЙ СТОЛИЦІ.

Білоруські повстанці були вибили на хвильку большевицьку військову залогу зі своєї столиці, Минска, але скоро большевицькі наїзники їх знова виперли.

ВАРШАВА, (столиця Польщі, 12. марта (Есосієйтед Прес). — Депеша з Вильни (столиці Литви), доносить, що проти-большевицькі війска пробили собі шлях до Минска (столиці Білоруси) і держали місто під своєю контролею через 5 годин. Потім виперли їх большевицькі війска.

В часі окупації міста революціонери вбили богато місцевих комуністів, а коли знову вернулись большевики, вони вбили понад двіста осіб, з яких богато було Поляків, а котрих обжалувано, що вони ставились приязно до повстанців.

Вісти, які тут одержано в урядових кругах, доносять, що революційний рух далі шириться в околицях кругом Минска. Большевицька влада робить розпучливі заходи, щоби удержатись серед тої ситуації.

ЖИДИ ВТІКАЮТЬ З РОСІЇ.

Бояться погромів по упадку большевицької власти.

Прибула до Варшави також родина, що крилася в печері на Україні.

ВАРШАВА, столиця Польщі, 12. марта (Есосієйтед Прес).— Польські часописі подають депеші з фронту, в яких сказано, що Жиди втікають з Росії у величезних масах.

Ґазети пишуть, що Жиди переконались уже, що большевизм зближається до свого кінця, і від кількох днів зачали переходити російську границю в ріжних місцях, боячися, що як лише большевикам відберуть владу, вони сейчас найдуться в небезпеці погромів.

Між втікачами, що прибули до Варшави, була Віра Ізанідзе, якої родина посідала більшу часть місточка Браілова, на Подолю, на південь від міста Винниці, а також 17 домів в Одесі. Вона жила разом з мужем, котрий втік з большевицької тюрми, через 10 місяців у печері в Браілові, в часі коли большевики тероризували цілу околицю. Селяни приносили їм поживу. В печері Віра Ізанідзе вродила дитину. Вона з чоловіком втікла на двох конях, які також держали в печері весь час свого побутку. Вони кажуть, що місточко Браілів є тепер в руках повстанців.

РЕВОЛЮЦІЙНИЙ РУХ НА СИБІРІ.

В Західній Сибірі повстанці заняли зелізниці і відтяли Сибір від Росії.

ХАРБІН, (Манджурія), 14. марта. — Повстанці здобули зелізниці в Західній Сибірі на шляху між Омском і Тюменю, Омском і Курганом, та Омском і Маріїнском. Большевицькі власти там скинено.

Комунікація між Росією і Сибірю перервана від половини лютого с. р.

Віднову зелізничої комунікації із Трансбайкалією відложено на неозначений час.

Жиди в Харбіні бояться погромів.

В харбінському соборі відправлено богослуженнє з мольбою за успіх революції.

Сюди приходять безупинно відомости про повстання проти большевиків в Омску і Красноярску.

ТРИ ТИСЯЧІ ЕМІҐРАНТІВ У ВАРШАВІ ЖДЕ НА ВИЇЗД ДО АМЕРИКИ.

ВАРШАВА, столиця Польщі, 12. марта (Есосієйтед Прес).— Еміґранти, що вибираються до Америки, постановили звернутись до американського правительства із зазивом, щоби помогло їм дістати пашпортові візе (посвідки на польських пашпортах від американського консуляту у Варшаві, що їм вільно їхати до Америки).

Їм докучило, бо мусіли ждати на провірку своїх документів, а американські консулярні урядники зменьшили число візів, які давали денно на пашпорти до Америки, з 400 на 200. Се сталося наслідком многих неправдивих польських пашпортів та підроблених документів ідентифікації (тотожности).

Обчисляють, що тепер є у Варшаві 2000 до 3000 еміґрантів з ріжних сторін Европи, котрі хотять дістатись до Злучених Держав.

В четвер відбулось тут масове віче еміґрантів, на якому постановлено вислати каблеґраму до президента Гардинґа з прошеннєм, щоби інтервеновав в їх справі.

АЛІЯНТИ ХОТЯТЬ ВІД ГОЛОДУЮЧОЇ АВСТРІЇ 6.000 МОЛОЧНИХ КОРОВ.

Віденці кажуть, що не можуть сповнити сього вимагання.

ВІДЕНЬ, 14. марта. — Велике огірченнє викликало серед віденської публики домаганнє аліянтської „Комісії Відбудови" з Парижа, в якому вона вимагає, щоби Австрія доставила аліянтам худобу, яку визначено в мировому договорі із Сен Жермен.

В сьому договорі сказано, що Австрія має доставити 4.000 молочних коров Італії, 1.000 Румунії, а 1.000 Югославії.

Віденці кажуть, що тих 6.000 молочних коров нічого не поможуть тим даром державам, котрі разом мають до 60 міліонів населення, але убуток їх з краю голодних 6 міліонів Австрійців буде значити дуже богато.

Австрійське правительство досі ще не відповіло на се домаганнє, але сподіваються, що воно зажадає від аліянтів, аби відложено се домаганнє на пізнійший час, коли в Австрії не буде такий голод як тепер.

НІМЕЧЧИНА ПЛАТИТЬ СВОЇМ КОРАБЕЛЬНИМ КОМПАНІЯМ 12 МІЛЯРДІВ МАРОК КОРАБЛІ, ВІДДАНІ АЛІЯНТАМ.

БЕРЛІН, 14. марта. — В суботу приняв німецький парлямент постанову, яка признає 4,700.000.000 марок відшкодовання для німецьких корабельних компаній за їх торговельні і пасажирські кораблі, які німецький уряд віддав аліянтам на основі версальського мирового договору.

Виплата сеї суми доповнить загальну суму відшкодовання для німецьких корабельних компаній до висоти 12 біліонів (міліярдів) марок.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

Українці здобули Київ, Катеринослав і Одесу.

ОТАМАН СЕМЕН ПЕТЛЮРА В КИЄВІ. — БАТЬКО МАХНО В КАТЕРИНОСЛАВІ.

Одесу по кількох днях большевики відібрали.

ЦАРГОРОД (Константинополь), столиця Туреччини, 12. марта (Есосієйтед Прес). — **Революційні українські війска під проводом Семена Петлюри і Махна заняли недавно три міста на Україні, Київ, Катеринослав і Одесу.**

Останні вісти подають, що Одесу большевики наново відібрали від Українців.

Повстаннє в Одесі зачалось дня 25. лютого с. р., коли Українці заняли були осередок міста. Большевицькі війска їх прямо знищили, але все змінилось цілком через тиждень, коли наспіли до Одеси українські повстанці і прогнали з міста большевицьку військову залогу, а большевицьких комісарів повісили. Українці разом з російськими соціял-демократами (меньшевиками) контролювали Одесу через кілька днів, але повстанці розпочали грабіж міста, а большевики скористали із замішання і наново здобули місто.

Генерал (батько) Махно обняв власть в Катеринославі. Чутки доносять, що там вибухли проти-жидівські погроми.

Армія Петлюри заняла Київ дня 2. марта с. р. і стратила большевицьких комісарів.

Телеґрами, які наспіли до Царгорода, не вияснюють, яке положеннє тепер в Киеві.

Від Редакції. — Недавно отаман Семен Петлюра промовляв на зібранню Української Ради Републіки в Тарнові на Мазурщині. Але відтак, як доносять львівські польські газети, котрі щойно сюди наспіли, він передерся через большевицький военний фронт і удався просто до українських повстанців в Київщині. Се, що він вернувся на українську територію скріпило його симпатії серед повстанців, котрі його проголосили своїм керманичем. Як виходило би з отсих депеш, Петлюра дійсно увійшов до столиці України на чолі повстанців.

ДОНОСЯТЬ, ЩО ҐЕНЕРАЛ БУДЕННИЙ ПЕРЕЙШОВ НА СТОРОНУ РЕВОЛЮЦІОНЕРІВ.

Мав пристати до революціонерів разом із 120.000-ною армією і здобути місто Арйол.

СТОКГОЛМ, столиця Швеції, 13. марта. — Часопись „Ніа Даґліґе Аллеганда" подає відомість із жерела, яке, як каже, є усе незвичайно добре поінформоване, що ґенерал Буденний, котрий маширував на приказ большевицького уряду з південної Росії до Москви, коли дійшов до місто Орел (Арйол), пристав до революціонерів з цілою своєю армією в силі 120.000 мужа і поміг революціонерам здобути Арйол.

Відомість досі ще не потверджена.

Революційні війска здобули Київ, Тамбов, Арйол і Царицин.

БОЛЬШЕВИЦЬКІ ВІЙСКА ПЕРЕХОДЯТЬ НА СТОРОНУ ПОВСТАНЦІВ.

В Петроґраді загальний страйк.

КОПЕНҐАҐА, столиця Данії, 14. марта. — Телеґрами з Гелсінґфорсу, столиці Фінляндії, сповіщають, що большевики дуже налякались можливого нападу зі сторони Фінляндії і збільшили свою граничну сторожу в осмеро. Там стоять большевицькі так звані „чортівські дивізії", звісні з варварських звірств.

Недавно большевики вислали сильний військовий відділ з Оранієнбавма, коло Петроґраду, до нападу на Кронштад. Наслідок сеї висилки був такий, що 7.000 большевицького війска перейшло на сторону повстанців.

Сюди приходять суперечні вісти про долю кріпости „Красная Ґорка", в Петроґраді. Одначе з вістий виходить, що коли вона не здалася повстанцям, то в усякому випадку вона є знищена.

Троцький виїхав з Петроґраду до Москви.

Телеґрама до часописі „Політікен" в Стокголмі, у Швеції, доносить, що **большевицькі совети скинено в Киеві, Тамбові, Орлі** (Арйол) **і Царицині, та що 150 большевицьких комісарів розпнято на хресті.**

Телеґрама з Риги, в Латвії, доносить, що **в Петроґраді робітники проголосили ґенеральний страйк, та що большевицьких комісарів усунено з їх становищ.**

КРОНШТАДСЬКІ ПОВСТАНЦІ ВЗИВАЮТЬ О ПОМІЧ.

Американський Червоний Хрест дає повстанцям поживу.

ВАРШАВА, столиця Польщі, 12. марта (Есосієйтед Прес). — Тут зловлено бездротну телеґраму з Кронштаду, в якій тамошні повстанці кличуть о доставу поживи і заграничну поміч.

Друга бездротна депеша доносить, що Петроґрад є в руках революціонерів, та що большевиків відтам викинено. Ся телеґрама була неясна з причини, що висилаюча стація була слаба. Догадуються, що вона походить з Петроґраду.

Ся депеша подає, що привезено поживу, яку вислав полковник Едвард В. Раєн, комішенер Американського Червоного Хреста до балтійських держав, але не сказано в ній, чи поживу доставлено до Кронштаду чи до Петроґраду.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES.		ПЕРЕДПЛАТА.	
Three cents the copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates.		В Джерзи Ситі і загряницею.	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
За оголошення редакція не відповідає.
З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

УКРАЇНСЬКІ ГРОМАДИ!
ОРГАНІЗУЙТЕСЬ ДЛЯ НЕСЕННЯ ПОМОЧІ СТАРОМУ КРАЄВИ!
ВІДСИЛАЙТЕ ЗБІРКИ СЕЙЧАС, І РАТУЙТЕ ГОЛОДНИХ, ХОРИХ, ВДІВ І СИРІТ!
ПОДАВАЙТЕ ДО ВІДОМА ЧЕРЕЗ ҐАЗЕТИ, ЩО ВАША ГРОМАДА ЗРОБИЛА ДЛЯ РАТУНКУ РІДНОГО КРАЮ!

Польська політична пропаґанда в Америці і справа Східної Галичини.

Відомий Ігнаци Ян Падеревський приїхав до Америки робити політичну пропаганду в користь Польщі.

Між Американцями зачав він її на вечері в готелі Астор в минулу середу.

Між Поляками зачав знова акцію на польському зїзді, який відбувся недавно в Питсбургу, Па. На сьому зїзді Падеревський виголосив патріотичну промову, в якій сказав, що Польща і польський нарід потребують політичної оборони тут в Америці. Кінчачи свою бесіду, він заявив, що ДАЄ НА ПОЛЬСЬКУ ПОЛІТИЧНУ ПРОПОГАНДУ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ ВІД СЕБЕ, ЗІ СВОЇХ ДОХОДІВ В КАЛИФОРНІЇ, ДВІ ТИСЯЧІ ДОЛЯРІВ І ВЗИВАЄ ДРУГИХ ПОЛЯКІВ ДО ДАЛЬШИХ ЖЕРТВ.

За ним виступили другі делеґати зїзду і складали свої жертви, а ті, що не мали готівки при собі, деклярували певні суми. Варто зазначити значніші суми, які тоді деклеровано. І так: ксьондз Войталевич деклярував $5.000, кс. Гуржинський $2.000, Сильвестер Вабішевський з Милвокі, Вис., $2.000, Джан Ф. Смулскі з Шикаго, Ілл., $1.000, кс. Пухальский $1.000, кс. Змерхут $1.000, кс. Пітас $1.000, Модраковський з Ню Йорку $1.000, кс. Шпотанський $1.000, Банк Зарібкових Спілок в Ню Йорку $1.000, — а решта присутних делеґатів по 500, 200, 100 і 50 долярів.

Яка ціль тих великих польських жертв в Америці?

Ціль, як сказано, польська політична пропаганда в Америці.

Отже Польща, котра має свою державу і свій скарб, — висилає свого урядового представника, аби збирав жертви і робив політичну пропаганду у чужому краю.

Яка-ж ціль сеї пропаганди?

Як звісно, Падеревський є делеґатом польської держави до Збору Ліги Народів в Женеві, на який він відси вертається в осени.

Поляки від Ліги Народів нічого більше не сподіваються крім того, що уроїли собі, що дістануть Східну Галичину. Отже Поляки, а зокрема Падеревський, хотять мають свою державу і свій скарб державний а таки їдуть до Америки за збірками і в тій Америці хотять робити пропаганду, ясна річ, не проти чого іншого як проти народу Галичини, котрий хотіли би захопити під Польщу і на се захоплення хотіли би згоди Ліги Народів і Злучених Держав.

ЯК ТЕПЕР СПРАВА СТОЇТЬ, АНІ АЛІЯНТИ, АНІ АМЕРИКА, АНІ ЛІГА НАРОДІВ НЕ ПРИЗНАЛИ СХІДНОЇ ГАЛИЧИНИ ПОЛЬЩІ.

Східна Галичина є власностю і в розпорядимости аліянтів і Злучених Держав.

Справа Східної Галичини прийде на чергу нарад Збору Ліги Народів, який зачнеться сеї осени, у вересні, сього року.

Отже Поляки бояться, що стратять Східну Галичину; бояться, що аліянти відберуть її і віддадуть правному її власникови — народови Східної Галичини.

ПРИ РІШАННЮ СЕЇ СПРАВИ АЛІЯНТИ БУДУТЬ ДУЖЕ ЧИСЛИТИСЯ З ОПІНІЄЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ.

Вони тепер бояться щонебудь зробити проти волі Вашингтону.

Таксамо і Ліга Народів боїться чимнебудь зразити собі опінію Злучених Держав, або піти проти їх волі.

Се дуже добре розуміє Падеревський і він боїться, аби опінія Америки й американського правительства не звернулась проти польської заборчости в справі Східної Галичини, бо тоді ані аліянти ані Ліга Народів не згодяться потвердити польських претенсій до Східної Галичини. І власне длятого він зачинає в Америці пропаганду.

А що роблять Українці в Америці зі Східної Галичини, за яку іде торг?

Чи їм та справа байдужна?

Чи се не їх справа, але Падеревського?

НАЙВИСША ПОРА, АБИ АМЕРИКАНСЬКІ УКРАЇНЦІ РУШИЛИСЬ ДЛЯ ОБОРОНИ СХІДНОЇ ГАЛИЧИНИ; АБИ ПОКАЗАЛИ АМЕРИЦІ І ЦІЛОМУ СВІТОВИ, ЩО СХІДНА ГАЛИЧИНА НЕ Є СПРАВОЮ ПАДЕРЕВСЬКОГО, АЛЕ ГАЛИЦЬКИХ УКРАЇНЦІВ, І ТИХ, ЩО ТЕПЕР В ПОЛЬСЬКИХ ОКОВАХ, І ТИХ, ЩО НА ВОЛІ В АМЕРИЦІ.

На сором людям появляються серед американських Українців голоси, щоби мовчати і сидіти тихо, але ліпше буде, як вони самі будуть сидіти тихо, а весь український загал в Злучених Державах заговорить так голосно, щоби жадна з держав не важилася дати своєї згоди на дальшу польську окупацію Східної Галичини.

МІЖНАРОДНЕ ПОЛОЖЕННЄ УКРАЇНСЬКОЇ СПРАВИ.

(Надіслана стаття).

(Конець).

IV.

В попереднії статті наведено деякі (далеко ще не всі!) міжнародні акти і факти, з котрих виходить, що Східна Галичина цілком не зістала прилучена до Польщи, але є окремим краєм, тільки хвилево окупованим мілітарно через Польщу та чекаючим ще свого рішення від антанти.

Коли воно так — насуваєсь зараз кождому думка — то чому антанта не рішає вже раз про Галичину? І на се є відповідь. І то навіть не одна, але аж три.

По перше антанта сама між собою єще не згідна, що їй зі Східною Галичиною зробити. Ще тоді, як у Росії був цар, антанта підписала з Росією договір, в котрім сказано, що як антанта враз з Росією виграють війну, тоді Росія дістане всі українські землі Австро-Угорщини. Франція — як сказано — до нинішного дня держиться сего. Але Англія покинула той погляд, а то опираючись на тім, що Росія заперестала вже бути скорше ніж ціла антанта і тому Росія не має права до здобичі з війни. В дійсности Англії ходить о се, аби слабити Росію, де лише се можливе. Тому Англія заявилась за тим, щоби Галичина була самостійною країною. Вона спекулює так: „Як Галичина буде самостійна, то українська іррєдента (стремлінє до независимости) буде з неї перекидатись раз-у-раз на всю російську Україну. Через то Росія ніколи не буде мати спокою з українським питанням. А чим більші клопоти буде мати Росія у нутрі, тим ліпше для Англії".

До того є ту і галицька нафта. Якби Галичина належала чи до Польщи чи до небольшевицької Росії, то Англії тяжко буде доступити до галицької кипячки, бо обі сі держави приятелювати-муть з Францією. Якже Галичина буде самостійна, то Англія має надію, що й вона дістане (очевидно: за гроші) часть галицької нафти. З Англією годяться в галицькій справі Япан і Італія, бо вони мають той сам інтерес, що Англія, аби слабити Росію. Япан задля своїх посілостий на т. зв. Далеким Сході, Італія задля своїх суперечок за Трієст і Фіюме з Югославією.

Щож до Злучених Держав Америки, то вони самі не знають, на чім їм станути: чи за прилученнєм Галичини до Росії чи за повною самостійністю Галичини. Якби американські Українці робили щодо того якусь розумну акцію у Вашингтоні, то Злучені Держави Америки рішилибись: сяк чи так. Але що американські Українці лишень сваряться між собою, тому не стає їм вже часу на те, би жадати щонебудь від Вашингтону. Тому Вашингтон не спішиться рішати щонебудь про Галичину. Якби так американські Українці засипали Вашингтон меморіялами, петиціями, депутаціями і т. п., тоби тоді там рушились та зробили раз щось з Галичиною. Коли Вашингтон мовчить доси про неї, то **се абсолютно вина американських Українців.**

Другою причиною, чому антанта доси не рішила щонебудь про Галичину, є страх перед большевиками. Антанта була так нерозумна, що допустила до знищення галицької армії. Опісля, коли вже було запізно, вона зміркувала, що вістрілила дурницю, бо та армія була би найліпшою обороною галицького фронту проти большевиків. Але се покищо пропало, бо галицька армія розбита: часть її в Чехії, часть в Болгарії, часть в ляцькій неволи, часть в большевицькій неволи, а часть при повстанцях на Вкраїні. Щоби її поставити знов на ноги, треба кілька місяців часу і великих коштів. Антанта міркує, що як вона скаже Ляхам опустити Східну Галичину, а Галичина не має армії, то большевики скористають з сего і посунуться через Галичину аж до Карпат. Тому—з мілітарних чисто причин—антанта лишає поки-що польську армію у Галичині. Правда! як большевики йшли на Галичину і на Варшаву, антанта казала Ляхам цофнутись аж до Сяну. Але рівночасно мала вже готову мадярську армію, щоби кинути її через Карпати на лінію Дністра (від Миколаєва до Заліщик). Тоді на північ від Дністра толочили би наш край **большевики** — на полудне Мадяре. Се — очевидно було би ще гірше лихо, ніж то, що тепер є. І тому добре, що так не сталось. Все ліпше оден ворог, як два або навіть три.

Вкінци **трета причина** є та, що антанта не може **тепер** занадто задиратись з Польщею, бо потребує її проти большевиків. Якби антанта схотіла тепер примусити Польщу опустити Галичину, то мусіла би стримати всі достави для Польщі. А доки большевики нависли над польським фронтом, доси антанта не зробить сего. Але нехай лише в Росії прийдуть до власти приятелі антанти, то з тим моментом Польща перестає бути розпещеним бахуром антанти. На се є такі докази:

Перший — т. зв. лінія Керзона. Другий — жаданнє антанти в часі большевицької офензиви, щоби Польща цофнулась до Сяну. Третій — звісний уже протокол зі Спа. Четвертий — недавна промова президента французької републики, Мільрана, на бенкеті в честь Пілсудського, у Парижі. В тій промові французький президент сказав: „Польща все ще дожидає часу, коли будуть остаточно вирішені її **східні границі,** що відповідали би **оправданим** бажанням Польщі і тим **великим принципам,** котрим побіда держав антанти запевнила тріюмф..." Що се значить? — Се значить: „як ми, антанта, будемо вам, панове Поляки, визначувати східну вашу межу, то сповнимо лише ті ваші жадання, котрі є оправдані і котрі годяться з принципом демократії та самоозначення народів": І ще є богато иньших таких фактів.

Зі всего сказаного виходить: 1) що антанта ніяким актом не признала Галичини Польщі ні на віки, ні на час;·2) що Польща буде сягати що найдальше тільки по лінію Керзона; 3) що Англія, Япан і Італія годяться, аби Східна Галичина була окремою державою; 4) що Франція рада би прилучити Сх. Галичину до Росії; 5) що Злучені Держави Америки згідні з тим, аби Галичина не належала до Польщі, але не знають, що з нею їм зробити; 6) що антанта проволікає справу Східної Галичини тому, бо потребує ще тепер Польщі проти большевиків.

• • •

Розібравши міжнародне положеннє української справи **на основі фактів,** приступаємо тепер до заключень. Не дуже то вони веселі, але й також не дуже сумні.

Вибух світової війни і російського та австрійського переvороту застав український нарід мало приготованим, особливо на російській Україні. Наслідком сего східно-українська держава підупала. Як **сегодня** справи стоять, то скорше правдоподібна є федерація східної України з Росією. Натомість Галичина, де нарід показав велику свідомість і солідарність, має вигляди (ченс) одержати повну свободу, стати окремою українською державою. Правда — не було би се сповненнєм наших мрій: независимої та зєдиненої України від Сяну по Кавказ. Але був би се перший реальний, твердий ступінь до сего сповнення! Всі майже народи здобували перше свою самостійність на одним кусни своєї території, а потім уже з часом прилучилась до сего і решта території (земли). Так каже реальна політика: брати, що лише вдасться, та будувати на тім підставу до дальших здобутків — аж до повного осягнення ідеалу!

Дехто скаже: а чому саме від малої Галичини зачинати будову української держави? — А ось чому:

По перше тому, бо лише **се є тепер можливе,** а натомість плян Петлюри (будувати Україну від Придніпрянщини, ще й за помочию Польщі) показався неможливим. Так само плян Винниченка, будувати Україну в союзі з большевиками. А самі лише повстання держави не збудують.

По друге-ж тому, що від Галичини починати се значить **будувати на певно.** А починати від Придніпрянщини се значить пускатись на непевне: сегодня є запал, повстаннє і армія 200.000 хлопа, а завтра все розвіялось. Галичина може сейчас зорганізувати армію та урядовий апарат; на великій Україні се дуже, а дуже тяжко. Галичина **сама себе** зорганізує, а велику Україну треба організувати **при помочи з боку** (хочби з Галичини!)

Всіх нас цілию є соборна, єдина Україна від Сяну по Кубань. А коли є між нами суперечки, то хиба за те, **яким шляхом дійти найпевнійше до тої спільної цілі:** чи шляхом Петлюри, чи Винниченка чи Петрушевича? Чи може шляхом Грушівського, що надіється на повстаннє, а властиво не показує нам жадної ясної дороги? Реальне тверде життє розбило пляни Петлюри, Винниченка і Грушівського. Те саме реальне (дійсне) життє одначе показує, що таки галицький плян ще **найпевнійше веде нас до спільної мети.** Коли Галичане так завзято боряться за самостійність Галичини, то не лише тому, щоби вирвати свій край з ляцької неволі, не лише тому, що політика Петлюри лишила Галичину на поталу Ляхам — але також тому, що се лежить в загально-українськім інтересі мати тверду підставу, з котрої можна би було зачати не лише пусту балачку, але таки справдішну будову Соборної України.

Д-р.

ДОПИСІ

УКРАЇНСЬКІ ДІТИ З ПИТСБУРГА — УКРАЇНСЬКИМ ДІТЯМ В ГАЛИЧИНІ.

Питсбург, Па.

Наша Редакція одержала з Питсбурга, Па., отсе писмо:

Повідомляємо Вас, що ми українські шкільні діти в Питсбург, Па., давали представленє „Вінок на могилу Тараса Шевченка" і концерт в честь нашого великого поета Тараса. Ми заробили і зібрали 100 долярів. Ми врадилися, щоби ті гроші післати для наших побратимів українських дітий що їх батьки погинули в боротьбі за волю України. Ті діти біднійші від нас, бо не мають що їсти і не мають убрання; нехай приймуть від нас сей малий дар сим разом, а другий раз ми пішлемо більше. Посилаючи сі гроші, переказуємо також наше щире українське діточе поздоровленнє.

ЗА УКРАЇНСЬКУ ДІТВОРУ В ПИТСБУРГ, ПА.
Анна Дашинич,
Юлія Ясінська,
Іван Вовчко,
Іван Баранецький.

УКРАЇНСЬКЕ ПРЕДСТАВЛЕННЄ В НЮ ЙОРКУ.

Ню Йорк, Н. Й.

На поміч українським студентам-еміґрантам в Европі, заходом „Тов-а Української Молодіжи" в Ню Йорку тов. „Русько-український Народний Театр" відограє в суботу 19. с. м. „Старе Царське Правительство", комедію в одній дії. Режісер: В. Карпович; дірігент хору: І. Садко. По представленню відбудеться величавий концерт, виконаний силами визначних українських співаків і музикантів і хору „Русько-Українського Народного Театру", в Українськім Народнім Домі при 217-19 Іст 6-та улиця в Ню Йорку. Початок точно о годині 7.30 вечір. Вступ $1.00 і 75 цнт. Ціль вечерниць є великої ваги і високо-благородна, тож обовязком Українців з Ню Йорку й околиці є невідмовити дрібної жертви і пійти на се представленнє.

—o—

ПОЛІТИКА „ЄЖЕДНЕВНИХ" ПРОТИ СВОЇХ ПРОТИВНИКІВ.

Ню Йорк, Н. Й.

Понизше залучаю маленьке спростованнє, котре я вислав дня 26. лютого 1921. року до редакції „У. Щ. Вістий". Але редакція У. Щ. В. ані не відповіла, чому не хоче помістити.

З сего видно, що редакторам „У. Щ. В." ходило тілько о се, щоби мене обчернити перед загалом та щоб відплатитись за се, що я закидаю їм публично в відозві, котра була поміщена свого часу в „Свободі".

Сей факт доказує також ясно, що редактори „У. Щ. В." брешуть, пишучи в 23-їм числі своєї ґазети, що немовби вони поміщали всякі дописі, але я ніколи не пробував писати. Тепер я писав, а вони не помістили.

В „У. Щ. Вістях" з дня 26. лютого 1921 р. якась Марта Голод робить пошукування (аж через часопись, хоч може мене бачити кождого дня в Ню Йорку) і закидає мені, що я свого часу занимався збіркою тимчасових позичок на оборону політичних вязнів та присвоїв собі $200.00, котрі вона мала зложити на мої руки.

Я заявляю, що жадними збірками, чи позичками ніколи не займався. Припоминаю собі лише одно: що, як я був заступателем Видавничої Спілки „Робітника" в 1919. році, в 20-тім відділі зорганізувався Оборончий Комітет, до котрого входив межи иншими Йосиф Шевчук, котрий робив позички. Люди передавали через мене деякі гроші для Оборончого Комітету, котрі я майже щодня передавав Й. Шевчукови. Всі гроші, які були оставлені в мене для Обор. Ком., я передав Й. Шевчукови ще в році 1919-тім. Скілько сих гроший було зложено, я не знаю, бо Й. Шевчук відбирав їх зараз від мене. Що з тими грішми зробив Й. Шевчук, я не знаю. Чи Й. Шевчук вже віддав всі гроші, котрі позичив тому два роки, я не знаю.

Дуже дивно, що Марта Голод аж по двох роках припімнула собі, що вона позичила гроші Обор. Ком. та давай обчернювати мене. Мовляв він і так виступає проти нас „мальчиків", себто проти „У. Щ. Вістий", то на ньому треба пімститися. Мальчикам і паничам з „У. Щ. В." скажу своє слово, аж покінчуть свою програмову роботу.

К. Питляр.

УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ БАНК В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ.

ПРОТОКОЛ
3-го засідання Комітету Організаторів Українського Банку — дня 4-го марта, 1921, о год. 4. по пол.

Присутні: Др. С. А. Сохоцький, А. Редер, о. Л. Левицький, о. В. Лотович, др. С. Демидчук, С. Ядловський. Урядовою перешкодою оправдав свою неприсутність М. Камінський. Секретар, адвокат Дж. Ф. Гендель виїхав з Ню Йорку і не може бути в час повідомити про засіданнє. Прибув його заступник з канцелярії.

Виконана і не виконана робота.

Др. Сохоцький повідомляє, що в суботу дня 26-го лютого він відбув неформальне засіданнє разом з о. Лотовичем і др. Демидчуком, щоби переглянути роботу канцелярії і полагодити справи, які в межичасі назбиралися. При сій нагоді виявилося, що канцелярія не висала обіжника до субкомітетів, бо виринула думка, щоб сей обіжник видрукувати і розіслати не лише до субкомітетів, але також до більшого числа видніщих громадян. Голова застерегається проти самовільного змінювання ухвал і настає на се, щоби ухвали були безусловно виконувані, а нові проекти піддавані все під рішення Комітету.

Згаданий проект єсть добрий і тому треба його приняти. Понри агітацію письмом конечна єсть безпосередна стичність з народом через окремих організаторів, яких однак треба заангажувати. Проти кількох людий, пропонованих на організаторів, наспіли протести. Голова звертає увагу на те, що на протести не поперті фактами, нема що зважати, бо остаточно кождий чоловік має своїх особистих ворогів, які стараються підставити ногу своїм противникам. Головна річ, чи чоловік є роботящий і чи його праця приносить результат для справи.

Голова замічує, що робота йде пиняво, не думає однак робити заміта з сього кому небудь закидів, лише знайти способи, як зарадити недостачі. Треба передівсім прдбати про фонди на покриття видатків канцелярії і на кошти подорожі для відпоручників, які мають наглядати роботу субкомітетів. Пропонує розвязати сю справу в той спосіб, щоби поодинокі члени Комітету зложили від себе певну квоту яко тимчасову позичку на покриттє видатків. Присутні згодилися на се і сейчас зложили після змоги або обіцяли зложити протягом тижня.

Щоби вирішити деякі загальні справи і зібрати дотеперішний результат праці разом, пропонує голова скликати на нараду голови субкомітетів при кінци місяця марта.

Збиранне субскрипції.

С. Ядловський замічує, що з огляду на теперішню фінансову реконструкцію нарід здержується приступати до банку з уділами. Щоби отже не протягати справи в безконечність, він пропонує др. Сохоцькому, щоб сей зложив свій капітал, заложив в той спосіб банк, а опісля розпродав шери межи Українців.

На сей проект відповідає др. Сохоцький, що се розминаєтьcя з цілию. Перш усього йому самому банку не потрібно, бо він має свої підприємства на иншій области бизнесу. Важнійшою однак річию єсть се, що він піднявся праці не для свого інтересу, а на просьбу давнього підготовляючого Комітету, який заявив йому, що се має бути народний банк. Він згодився з сею думкою, бо вірить, що український нарід наберє лише тоді значіння в Америці, коли буде зорганізований економічно. І тому він має на оці виключно народний банк. Се, що до тепер єсть мало субскрипцій, його зовсім не зражує, бо ще не переведена як слід агітація. Під теперішню пору єсть богато зневіри ізза невдач з деякими пробами економічних спілок. Се єсть причиною, що коли бачиться обережність в народі. Коли ж ми тепер ставимо діло виключно на бизнесових засадах, то воно скорше чи пізнійше мусить вдатися, бо український нарід на загал спосібний до творчої роботи. Пробуймо лише закотити рукави до праці, а побачимо, що нарід гурмою приступить, коли побачить, що діло добре і розумно та чесно провадженe.

Що до своєї помочі при закладанню банку, то він, др. Сохоцький, її дасть в міру потреби, коли загал Українців в Америці зложить більшу половину капіталу. Коли збори шерові до того заждають, тоді він дасть другу половину потрібного капіталу. Йому залежить на тім, щоби банк був на будуче народним банком, а не приватним.

А Редер твердить також, що для Українців в Америці матиме значінне лише народний банк, значить такий, до котрого буде належати ширший загал.

Після основного висвітлення сеї справи, розділено агітаційну роботу межи членів Комітету і о год. 6.30 вечером замкнено засіданне.

Др. С. А. Сохоцький.

ТЕОРІЯ ПОЛІТИКИ.

IX.

Т. зв. „науковий соціялізм".

Правдивий розвій соціялізму і соціялістичних робітничих партій зачинаесь аж в другій половині XIX. віку, від німецьких учених Карла Маркса і Фр. Енгельса та органїзатора і політика Лясаля (німецького Жида). Зразу вони йшли окремо — Маркс і Енгельс пишучи наукові і популярні твори, а Лясаль органїзуючи перші робітничі товариства в Німеччині.

Лясаль зразу йшов слідами „чартистів" та не згадував про соціялізм. Він бив лише на те, що капітал і праця се два противники і що капітал визискує працю. Тому він кинув клич: „Пролетарі всіх країв, єднайтеся!" — до борби з капіталістами за кращі условини життя для робочої кляси: за 8 годин праці, за обезпеченне, за охорону здоровля і життя, за загальне виборче право, за право коаліції і т. д. Перші початки великого німецького робітничого руху — безперечно найсильнійшого на світі — се його заслуга. І його заслуга, коли Німеччина завела в себе загальне та рівне виборче право до парляменту та найпоступовійше в світі законодавство про охорону, обезпеченне і права робітників. Се зробив Лясаль, переконавши князя Бісмарка, тодішного канцлера (то є головного міністра) німецького цісарства, що лиш в той спосіб можна охоронити Німеччину перед соціяльними потрясеннями. Бісмарк був консерватист, але чоловік великого розуму. Він бачив, що Лясаль має рацію. І послухав його, хоч німецькі консервативи нарікали за се на него. Що Бісмарк зробив розумно, показала дальша історія: німецький пролетаріят піднісся добробутом і культурою, здобув ще до війни найбільше з всіх партій місць в німецькім парляменті, став великою силою, але і став наскрізь реформістичним — набравши переконання, що ліпше перевести соціяльну революцію (переворот) мирною дорогою, без насильства, кровипролиття та без руїни краю, а лише через парлямент і через організоване кооператив. Лясаль, сотворивши німецьку робітничу партію, вдунув в неї духа „чартистів" — реформізм і практичність. Така вона остала і до сегодня, хоч еще за життя Лясаля приняла вона як свою науковий соціялізм.

Той т. зв. **науковий соціялізм** сотворили власне учені Маркс і Енгельс. У своїх численних наукових працях (з яких „комуністи"-анальфабети з „Укр. Щоденних Вістий" ні одної не читали!) вони учили так: Капіталізм сам веде до свого упадку. Великий промисл убиває через конкуренцію до решти ремесло, а так само менші промислові підприємства. Через те, число капіталістів меншає, а капітал концентрується в немногих руках. З другого боку середна і мала власність зникає, а число пролетаріяту росте. Зникає через те індивідуальна праця, а її заступає фабрична, машинова і масова (гуртова). Середники продукції стають отже власністю жмені капіталістів, але праця на них є масова, спільна. Се — казали вони — є перша суперечність в капіталістичним способі продукції, а то **суперечність між індивідуалістичною формою власности а соціяльною формою праці.** Друга суперечність — казали вони — є випливом першої, а іменно, що продукти, витворені соціяльно (спільно), не є спільною власністю, але стають приватною власностю фабриканта. Маючи до розпорядимости сі продукти, фабрикант стараесь продати їх як найдорожче. Зиськ, який він з того має, припадає лише йому. Звідки береться сей зиськ? — Маркс і Енгельс кажуть на се так: Капіталіст вкладає в продукцію якийсь капітал: фабрику, начиння, сировець, гроші на плати робітникам, урядникам, агентам, асекурацію, оголошення і т. д. Але по продажи продуктів показуєсь, що йому вплило більше гроша, ніж він вложив у продукцію. Отся ріжниця між тим, що коштувала фабриканта продукція, а тим, що вплило йому за неї до каси, се є та надвижка, яку вони назвали „надвартість". Хто виробив ту „надвартість"? — Маркс і Енгельс кажуть, що вона сама від себе не родиться ані не зявляєсь якимсь чудом, але витворюють її робітники. Значить: фабрикант не доплачує робітникам всего, що властиво варта їх праця, і звідси, з тих недоплат, є його зиськи. В тім — кажуть вони — лежить несправедливість теперішного способу продукції. Бо давнійше дрібний швець, продаючи чоботи свого виробу, діставав за них все, що варта була його праця. А тепер робітник, що робить у фабриці чоботів, не дістає всеї вартости своєї праці, але частину її забирає властитель фабрики. Так майно фабриканта росте з року на рік з недоплати за працю тисячів і тисячів людий. А се збільшає соціяльну пропасть.

Який-же вихід з того? Вихід (розвязка) — кажуть Маркс і Енгельс — прийде сам зі себе. Капіталізм — кажуть вони — сам приготовляє собі свій упадок і заміну його на соціялізм. Капіталізм руйнує дрібнійші підприємства і концентрує поодинокі галузи промислу в руках великих компаній, тростів чи акційних спілок. Прийде такий час, коли та централізація в промислі дійде до найвищого степення. Тоді пролетаріят доконає революції (перевороту): усуне капіталістів, забере їх підприємства на спільну власність народу і буде вести дальше цілу продукцію після одного пляну на спільну користь цілого народу. Сеї „революції" Маркс і Енгельс не розуміли як якоїсь кривавої розправи з капіталістами, але як мирне усуненне їх від управи продукцією. Пролетаріят зробить сю революцію, **аж як вона сама назріє,** то є, як капіталізм так знищить середну і дрібну продукцію, що не дрібні власники, але пролетаріят буде мати подавляючу більшість у державі. Тоді пролетаріят установить свою власну власть — т. зв. **диктатуру пролетаріяту, себ-то накиненне волі пролетаріяту решті народу.** Услівєм того вони вважали: 1) щоби пролетаріят мав більшість і 2) щоби він був приготовлений до ведення власти і народної господарки. **Щоби приготовити пролетаріят до сеї великої будуючої задачі, треба його вчити і образувати, а то через організоване його до т. зв. клясової боротьби,** то є до боротьби з „буржуазією", себ-то посідаючими клясами, за політичну власть в державі і за корисні уступки для робітників. Щоби пролетаріят міг вести політичну боротьбу за власть в державі, мусить він зорганізуватись в одну партію. Тому, що цілию сеї партії є демократична держава з соціяльною справедливостю — ся партія має зватись **соціяльно-демократична.** А що ві всіх краях доля пролетаріяту та сама, то треба, аби ті робітничі партії стояли в порозумінню і підпирали себе взаємно проти своїх капіталістів. Се є т. зв. **інтернаціоналізм пролетаріяту.**

Який-же лад заведе пролетаріят, взявши власть у руки? — Маркс і Енгельс кажуть, що він заведе **комунізм** середників продукції та повний **коллективізм** праці. Під комунізмом вони розуміють те, що всі середники продукції (земля, копальні, фабрики, зелізниці, кораблі, магазини, припаси і т. д.) мають бути спільною власностю всіх людий у державі, власностю демократичної держави. А під коллективізмом вони розуміли те, щоби вся праця деконувалась „коллективно" (збірно, спільно) після одного загального пляну, під зарядом держави. Як бачимо, демократична держава має бути — після їх науки — керманичем усеї продукції в будучині. Значить: **їх соціялізм є державним.** Соціялістичні держави — вчили Маркс і Енгельс — зроблять між собою світову федерацію.

Отсе є коротко переказаний зміст просторих наук т. зв. **наукового соціялізму.** Звеся він „науковим" тому, бо не опираєсь він на чувстві, милосердю чи ідеалізмі (як соціялізм Увена, Сен Сімона і Фурієра), але на т. зв. льогіці фактів, на правилах розвою господарського життя людської суспільности. Маркс і Енгельс, а за ними Бебель, Кавцкий та Лібкнехт (старший) вчили, що розвій капіталізму сам, дорогою еволюції (розвою), автоматично (власною силою), доведе до перевороту — отже до комунізму і коллективізму. **Не дасться се зробити скорше, ніж воно само дозріє як слід. Але і не дасться спинити і мусить прийти.** — Як бачимо, їх наука є оперта на т. зв. **еволюціонізмі,** то є на думці, витвореній ученими природознавцями Дарвіном, Нютоном і Гумбольдтом та фільозофами Лямарком, Геглем і Спенсером, що все на світі — а іменно сам світ, небесна система, мертва і жива природа, людство, його історія, лад і навіть людська думка — підлягають **законови безнастанного а постепенного розвою (еволюції).** Нютон, Лямарк і Гумбольд старалися відкрити правила розвою вселенної (всего світа, небесної системи), Дарвін правила розвою живої природи, Спенсер правила розвою людської культури, а Гегель правила розвою думки (ідеї і історії). Маркс і Енгельс старалися з науковою точностію винайти правило економічного розвою людства.

(Дальше буде).

БУДУТЬ ПОДАВАТИ НАПЕРЕД ІМЯ КОЖДОГО ПАСАЖИРА.

Компанія Кюнард Лінії оповістила, що відтепер, ради добра своїх клієнтів, вона буде подавати своїм агентам у Злучених Державах імя кождого пасажира, котрий виїде з Европи до Америки на кораблях сеї компанії. В сей спосіб агент, в котрого закуплено шіфкарту для особи в Европі, буде знати щонайменьше тиждень наперед, коли дана особа приїде до Америки. Се буде незвичайною вигодою для тих, що купують шіфкарти Кюнард Лінії.

Та сама компанія сповіщає, що вона отворила у Варшаві своє бюро для помочі мігрантам до Америки. Бюро находиться під ч. 154 Маршалковська улиця і 39 Крульовська улиця, Варшава. Крім того компанія оперує поїздом між Данцигом і Варшавою, котрий везе пасажирів сеї компанії. Кондукторами на сьому поїзді є урядники Кюнард Лінії.

З ПОЛЬЩІ.

Польща і Литва.

Польсько-литовські переговори — як доносять з Варшави—розбилися. Причиною вважають се, що Литовці не згодилися, аби місцем переговорів було Ковно, а Поляки відкинули предложення литовського уряду, який запропонував перенесення переговорів до Лондону. З сього приводу литовська преса пише, що справа польсько-литовського порозуміння не поступила вперед, та що вона не буде полагоджена мирною дорогою. Вона є тієї думки, що поки що належить зволікати з полагодженням справи Вільна, вижидаючи полагодження через „випадки вищих сил", подібно, як се було при відвороті Поляків в липні м. р. Також представник литовського уряду Пурицкіс заявив неофіціяльно в литовськім соймі, що Литва не може приняти умов польського уряду.

Знесення кордону між Польщею і т. зв. „Середною Литвою".

Як доносять польські часописи, по думці домагань польського сойму скинено маску і знесено кордон поміж Польщею і т. зв. „Середною Литвою" Желіговского. Супроти сего на виїзд до Литви не треба инших документів поза посвідкою ідентичности.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА"

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

Оголошення женитьби не приймається. — За оголошення пошукувань платиться 10 центів за стрічку (5 слів) за одно поміщенне, за більше разів дається відповідний опуст. Дворазове оголошенне з 5 стрічок $1.00.—(

Пошукую своїх краянів: Михайла Ковальчука, Олексу Бабія і Івана Жураковського; походять з села Надорожне, повіт Товмач, Галичина. Ласкаві зголоситись до: ОЛЕКСА МОРИКОТ, Box 65, Benbush, W. Va. 61-62

Пошукую у важній справі НИКОЛУ ХОМЯК, з села Поточиска, повіт Городенка, Гал. Хтоби про него знав, або він сам, зволить зголоситись до: WARWARA YAMCZUK, 4008—7th St., N. E. Minneapolis, Minn. 61-2

ПОШУКУЮ старшої женщини до догляду 2-літної дитини і господаровання домом. Зголошення проситься слати до: MICHAEL KECAN, 317 E. 31st St., 1st fl. No. 5, New York, N.Y. 61-2

УВАГА.

Українці, що хотілиби покупити фарми в Ром, Н. Й., нехай голосяться до мене. Я не подаю ціни на фарми, як подають инші агенти, але хто хотівби купити фарму, хай приїзджає сам і побачить, котра фарма добра. Тепер снігу нема, можна видіти і купити, яку сам схоче. Коли сам не хоче приїхати до Ром, Н. Й., нехай зголоситься письменно на подану адресу: 61-62
MIKE WOYTOVICH,
305 S. Madison St., Rome, N. Y.